EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 9.9.2025
COM(2025) 464 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o napredku pri doseganju ciljev Uredbe (EU) 2024/792 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. februarja 2024 o vzpostavitvi instrumenta za Ukrajino

1. Uvod

Instrument za Ukrajino (v nadaljnjem besedilu: instrument), vzpostavljen z Uredbo (EU) 2024/792, je ključno orodje strategije Evropske unije za obravnavanje razsežnosti in kompleksnosti izzivov, s katerimi se Ukrajina sooča zaradi nadaljevanja vojne agresije Rusije. Z instrumentom se proračunska podpora EU Ukrajini združuje v enoten podporni mehanizem, njegov namen pa je v obdobju 2024–2027 Ukrajini zagotoviti 50 milijard EUR skladnega, predvidljivega in prožnega financiranja. Med glavnimi cilji instrumenta so podpora potrebam Ukrajine po financiranju in obnovi, mobilizacija naložb ter spodbujanje reform, potrebnih za članstvo v EU.

Instrument predstavlja globoko zavezanost EU okrepitvi odpornosti in zmogljivosti Ukrajine za soočanje z zunanjimi grožnjami, spodbujanju njenega okrevanja ter olajšanju njene poti k trajnostnemu razvoju in članstvu v EU. Instrument je tudi strateška naložba v močno in gospodarsko vzdržno Ukrajino, ki je ključna za stabilnost EU in preprečevanje destabilizacijskega vpliva Rusije.

Ta **instrument vključuje tri glavne stebre.**

- **Steber I:** načrt za Ukrajino določa vizijo Ukrajine pri njenem okrevanju, obnovi in modernizaciji ter reforme, načrtovane kot del njenega procesa pristopa k EU za obdobje 2024–2027. V skladu z načrtom bo Ukrajini na voljo do **38,3 milijarde EUR** v obliki posojil in nepovratnih sredstev, ko bo izpolnila pogoje, o katerih sta se dogovorili z EU.

- **Steber II:** naložbeni okvir za Ukrajino podpira javne naložbe, neposredne operacije zasebnega sektorja in operacije s posrednim lastniškim kapitalom. Podjetjem s sedežem v EU omogoča, da imajo osrednjo vlogo pri naložbah v obnovo ukrajinske infrastrukture, energetskega sektorja in ključnih industrij. Te naložbe bodo Ukrajini pomagale obnoviti sodobno in odporno gospodarstvo, hkrati pa bodo imele gospodarske koristi za podjetja iz EU.

- **Steber III:** tretji steber se osredotoča na zagotavljanje tehnične pomoči in podpornih ukrepov, da bi Ukrajini olajšali usklajevanje z zakonodajo in predpisi EU. Vključuje pobude za krepitev zmogljivosti (vključno s civilno družbo in organizacijami ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi) in pomoč Ukrajini pri izvajanju reform, potrebnih za članstvo v EU.

Eno leto po začetku izvajanja instrumenta je v **tem poročilu podrobno ocenjen napredek, dosežen pri vsakem od treh stebrov.** Prikazan je napredek pri doseganju ciljev iz uredbe o instrumentu za Ukrajino in navedeni so primeri ključnih dosežkov. V poročilu so tudi opisani sistem upravljanja in nadzora, ki ga je vzpostavila Ukrajina, ukrepi za zaščito finančnih interesov EU ter prvi dialog o instrumentu za Ukrajino z Evropskim parlamentom.

Čeprav je instrument še vedno v zgodnji fazi izvajanja, je že dokazal, da lahko zagotavlja ključno podporo Ukrajini ter spodbudi reforme in naložbe, ki bodo prispevale k okrevanju, obnovi in modernizaciji Ukrajine. Ostaja glavno orodje, s katerim lahko EU zagotovi srednjeročno podporo državi ter prispeva k vzajemno dopolnjujočima se gospodarski obnovi in uskladitvi z EU. Uspešno izvajanje v letu 2024 potrjuje zavezanost EU in Ukrajine, da vztrajata na tej poti.

V prvem letu izvajanja instrumenta je bilo mobiliziranih 19,6 milijarde EUR podpore EU za Ukrajino, od tega 16,1 milijarde EUR v okviru načrta za Ukrajino. Instrument je prispeval

tudi k eni največjih tujih naložb v Ukrajini vse od njene osamosvojitve, katere cilj je modernizirati in razširiti ukrajinsko telekomunikacijsko infrastrukturo.

Tudi izvajanje **naložbenega okvira za Ukrajino** poteka izjemno hitro. Komisija je napovedala, da bo s partnerskimi finančnimi institucijami podpisala sporazume o prispevkih v višini 1,4 milijarde EUR v obliki jamstev in nepovratnih sredstev EU, ki bi lahko sprostili 6 milijard EUR naložb na področjih obnove in modernizacije, kot sta energetska in komunalna infrastruktura. Od sklenitve teh sporazumov je bilo v Ukrajini že izvedenih več operacij. V okviru **stebra III** je bil za leto 2024 vzpostavljen instrument za tehnično sodelovanje za Ukrajino, ki se je uspešno izvajal.

2. Trenutno stanje izvajanja instrumenta

2.a Steber I – Načrt za Ukrajino

Načrt za Ukrajino v okviru prvega stebra instrumenta določa **reformno in naložbeno strategijo za državo v obdobju 2024–2027**. V načrtu je opisana vizija vlade za obnovo, modernizacijo in reforme v sektorjih z največjim potencialom rasti kot del njenega procesa pristopa k EU. Načrt je pripravila vlada Ukrajine po posvetovanju z ukrajinskim parlamentom, vrhovno rado, in ukrajinsko civilno družbo ter ga 20. marca 2024 predložila Komisiji. Po pozitivni oceni Komisije[1] je Svet 14. maja 2024 sprejel izvedbeni sklep[2].

V načrtu so obravnavane izboljšave v javni upravi s poudarkom na dobrem upravljanju, zelenem prehodu, spoštovanju pravne države ter boju proti korupciji in goljufijam. Reforme, predlagane v okviru načrta, zajemajo 15 področij, vključno z energetiko, kmetijstvom, prometom, zelenim in digitalnim prehodom, človeškim kapitalom ter podjetji v državni lasti, poslovnim okoljem, javnimi financami in decentralizacijo.

Slika 1: Poglavja načrta za Ukrajino

Izvedbeni sklep Sveta o odobritvi pozitivne ocene načrta za Ukrajino, ki jo je pripravila Komisija, določa časovni razpored s pogoji (tj. kvalitativnimi in kvantitativnimi kazalniki), ki jih mora Ukrajina izpolniti v posameznem četrtletju do zadnjega četrtletja 2027. Ti pogoji odražajo napredek pri naložbah in reformah, ki jih je Ukrajina predlagala v načrtu.

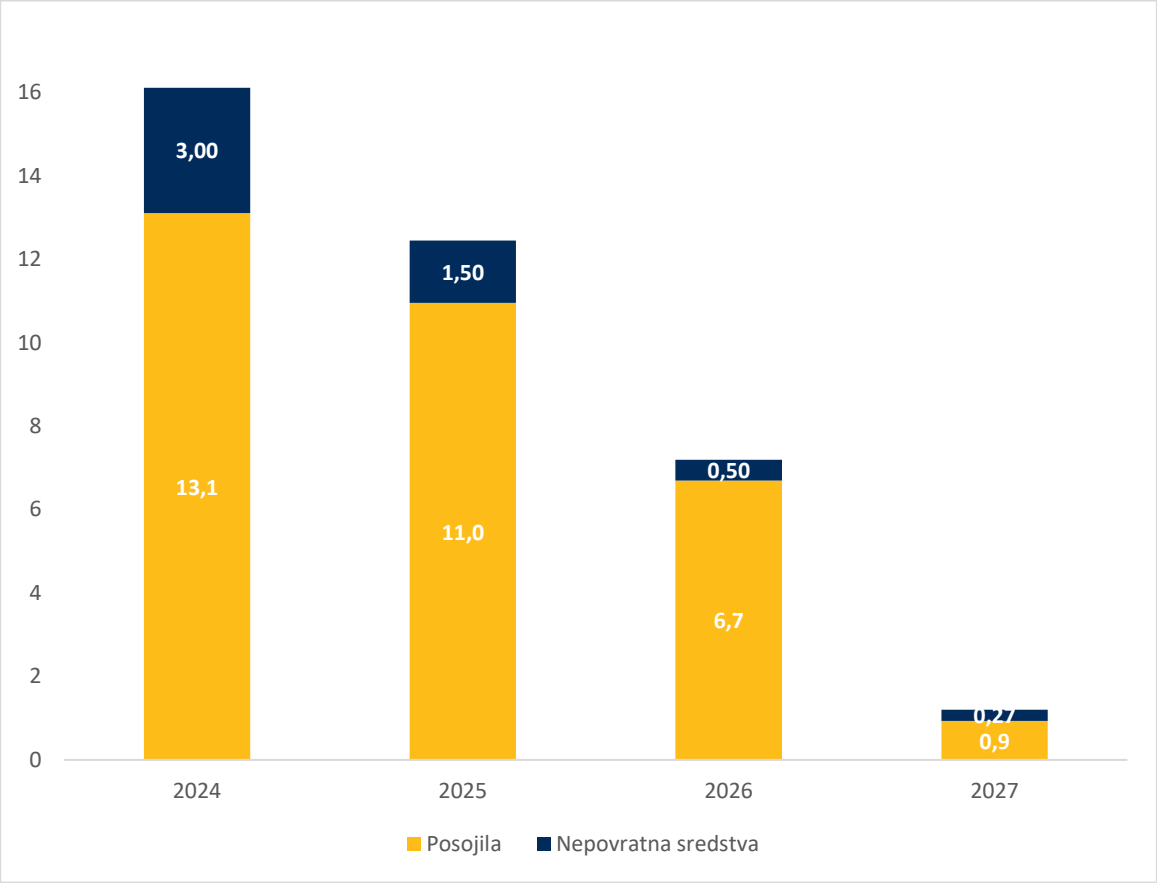
[1] COM(2024) 172 final.
[2] Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2024/1447.

Komisija je ocenila, da **imajo reforme in naložbe iz načrta za Ukrajino velik potencial za spodbujanje rasti, ohranjanje makroekonomske stabilnosti, izboljšanje fiskalnega položaja in okrepitev na poti pristopa Ukrajine k EU**. V času ocene načrta aprila 2024 je bilo ocenjeno, da se bo BDP Ukrajine povečal za 6,2 % do leta 2027 in za 14,2 % do leta 2040, če bodo vse predlagane reforme in naložbe v celoti izvedene. Izvajanje načrta bi lahko privedlo tudi do zmanjšanja dolga za približno 10 odstotnih točk BDP do leta 2033 v primerjavi z alternativnim scenarijem brez instrumenta.

Da bi Ukrajini pomagali odpraviti fiskalno vrzel ter podprli izvajanje reform in naložb, ji je v okviru stebra I instrumenta dodeljenih do **38,3 milijarde EUR** v obliki posojil in nepovratnih sredstev (kot je prikazano na sliki 2 v nadaljevanju).

Vsa plačila v okviru instrumenta so pogojena s tem, da Ukrajina še naprej vzdržuje in spoštuje učinkovite demokratične mehanizme, vključno z večstrankarskim parlamentarnim sistemom in pravno državo, ter zagotavlja spoštovanje človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin.

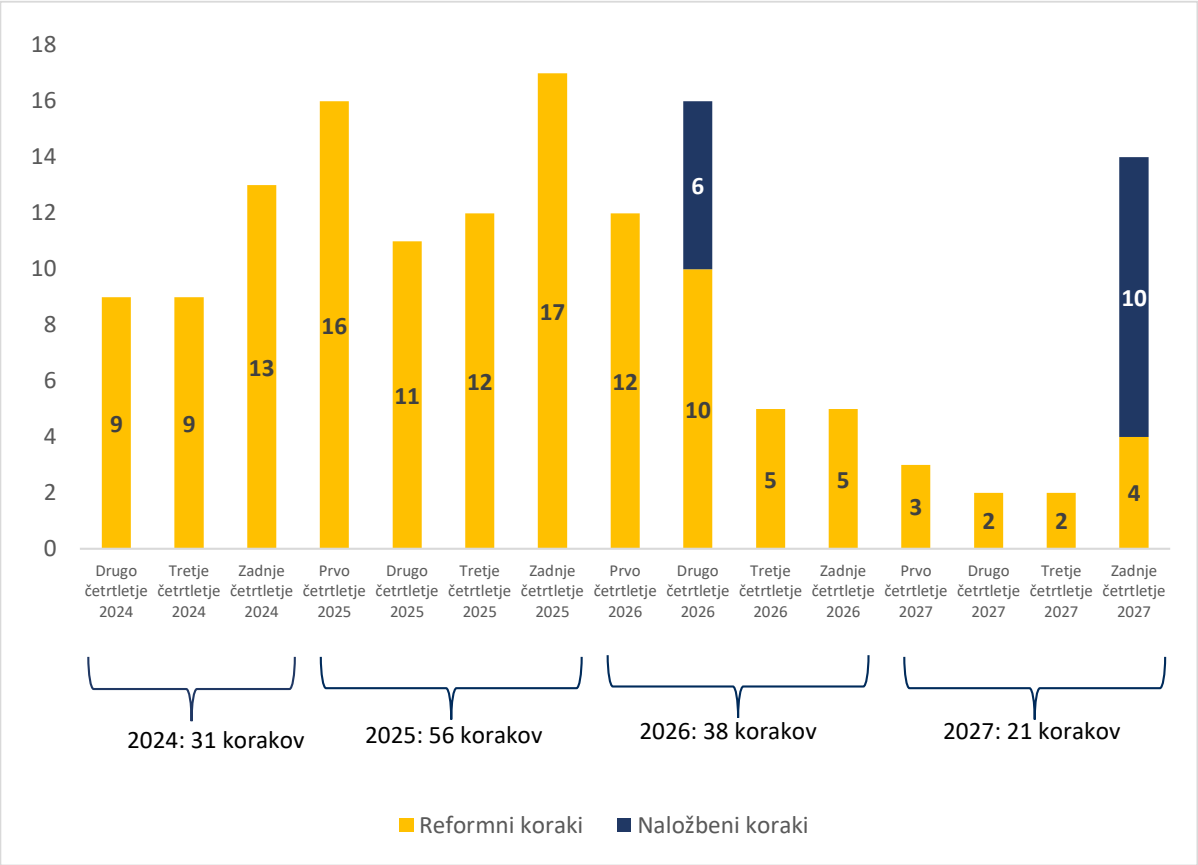
Slika 2: Steber I instrumenta za Ukrajino – okvirne obveznosti po letih v milijardah EUR

Plačila v okviru stebra I instrumenta

Načrt za Ukrajino določa 69 reform in deset naložbenih korakov oziroma kazalnikov, ki so razdeljeni na 146 kvalitativnih in kvantitativnih korakov (slika 3 prikazuje razdelitev reform po letih). Ob upoštevanju makroekonomskih razmer v Ukrajini in vzdržnosti njenega dolga je financiranje iz načrta za Ukrajino bolj zgoščeno v prvem in drugem letu izvajanja. To se odraža tudi v številu reform, ki jih je treba dokončati.

Slika 3: Profil plačil: postopne reforme in naložbe

Komisija je 20. marca 2024 izplačala prvih 4,5 milijarde EUR izrednega premostitvenega financiranja, da bi Ukrajini zagotovila prepotrebno likvidnost. Drugi obrok v višini 1,5 milijarde EUR iz izrednega premostitvenega financiranja je bil izplačan 24. aprila. To je sledilo pozitivni oceni Komisije, da so bili izpolnjeni pogoji politike, določeni v memorandumu o soglasju, ki sta ga 13. marca podpisali Ukrajina in Komisija. Komisija je pozitivno ocenila tudi izpolnitev osnovnega pogoja glede vzdrževanja učinkovitih demokratičnih mehanizmov. Premostitveno financiranje je zajemalo pet pogojev politike, dogovorjenih v memorandumu o soglasju in vključenih tudi v načrt za Ukrajino, ki ga je Ukrajina predložila Komisiji.

1. Ustanovitev izbirne komisije za izvedbo natečaja za službo disciplinskih inšpektorjev pri visokem sodnem svetu.
2. Sprejetje akcijskega načrta za obravnavo tveganj, opredeljenih v nacionalni oceni tveganja.
3. Sprejetje nacionalne strategije za prihodke za obdobje 2024–2030.
4. Sprejetje postopkov za dodeljevanje državnih proračunskih sredstev za vzpostavitev industrijskih parkov.
5. Izvedba samodejnega prenosa podatkov med državnim zemljiškim katastrom in državnim registrom lastninskih pravic na nepremičninah.

Komisija je za podporo izvajanju načrta 27. junija izplačala 1,9 milijarde EUR **predhodnega financiranja**, kar je predstavljalo 7 % podpore v obliki posojila, do katere je bila Ukrajina upravičena. Za izplačilo predhodnega financiranja je vrhovna rada 6. junija ratificirala okvirni

sporazum, ki ga je predsednik Ukrajine podpisal 19. junija, 24. junija pa je bil podpisan sporazum o posojilu.

Na podlagi zahtevka Ukrajine za plačilo z dne 9. julija, pozitivne ocene Komisije z dne 18. julija in odobritve Sveta z dne 6. avgusta je bilo 13. avgusta izvedeno **prvo plačilo iz načrta za Ukrajino v višini skoraj 4,2 milijarde EUR**. Od skupnega zneska je bilo 1,5 milijarde EUR zagotovljenih v obliki nepovratne finančne podpore, več kot 2,6 milijarde EUR pa izplačanih v obliki posojil. Komisija je ocenila, da je vlada zadovoljivo izpolnila devet kazalnikov reform oziroma korakov, povezanih s prvim rednim plačilom v načrtu[3].

V drugem četrtletju 2024 je bilo izvedenih naslednjih **devet korakov**.

Javnofinančno poslovodenje

1. Sprejetje načrta za digitalizacijo državne carinske službe.
2. Odobritev izjave o proračunu za obdobje 2025–2027.
3. Sprejetje akcijskega načrta za izvajanje načrta za reformo upravljanja javnih naložb.

Boj proti korupciji in pranju denarja

4. Imenovanje novega vodje nacionalne agencije za preprečevanje korupcije.

Upravljanje javnih sredstev in poslovnega okolja

5. Začetek veljavnosti zakonodaje za izboljšanje standardov korporativnega upravljanja podjetij v državni lasti ob upoštevanju mednarodnih standardov.
6. Začetek veljavnosti zakona o reviziji pravne podlage ukrajinskega urada za gospodarsko varnost.

Energetski in agroživilski sektor

7. Sprejetje celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta.
8. Sprejetje strategije za toplotno posodobitev stavb do leta 2050.
9. Akcijski načrt in sprejetje strateškega dokumenta o ukrepih proti minam za obdobje do leta 2033.

Potem ko je Komisija pozitivno ocenila[4] ukrajinski zahtevek za plačilo z dne 10. oktobra in je to oceno potrdil Svet, je bil sprejet izvedbeni sklep Sveta. Tako je bilo mogoče 18. decembra izvesti **drugo plačilo iz načrta za Ukrajino v višini skoraj 4,1 milijarde EUR**. Od tega je bilo 1,5 milijarde EUR zagotovljenih v obliki nepovratne finančne podpore, več kot 2,5 milijarde EUR pa v obliki posojil.

Pozitivna ocena Komisije je bila rezultat tega, da je Ukrajina do tretjega četrtletja 2024 izpolnila zahtevanih devet **korakov**.

Boj proti korupciji in pranju denarja

1. Povečanje števila zaposlenih na specializiranem protikorupcijskem tožilstvu.
2. Sprememba kazenskega zakonika in zakonika o kazenskem postopku.
3. Sprejetje akcijskega načrta za izvajanje strategije za odvzem premoženjske koristi za obdobje 2023–2027.

[3] COM(2024) 321 final.
[4] COM(2024) 544 final.

Človeški kapital

4. Sprejetje demografske strategije Ukrajine za obdobje do leta 2040.

Poslovno okolje in regionalne politike

5. Sprejetje akcijskega načrta za deregulacijo in izboljšanje poslovnega okolja.
6. Sprememba državne strategije za regionalni razvoj za obdobje 2021–2027.

Energetski sektor in okolje

7. Začetek veljavnosti sekundarne zakonodaje o uredbi o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga (REMIT).
8. Začetek veljavnosti zakonodaje o preprečevanju, zmanjševanju in nadzoru industrijskega onesnaževanja.
9. Priprava dokumenta za razpravo, v katerem je opredeljen obseg odstopanj od pravil o presoji vplivov na okolje in strateški presoji vplivov na okolje.

2.a.i Prejemniki sredstev v okviru načrta za Ukrajino

Člen 27 uredbe o instrumentu za Ukrajino določa, da mora Ukrajina objaviti posodobljene **podatke o osebah in subjektih**, vključno z izvajalci, ki za izvajanje reform in naložb, določenih v načrtu za Ukrajino, prejemajo zneske financiranja, ki v obdobju štirih let kumulativno presegajo protivrednost 100 000 EUR.

Ukrajina mora te informacije v strojno berljivi obliki objaviti na spletni strani, razvrščene glede na skupno prejeta sredstva, pri čemer mora ustrezno upoštevati zaupnost in varnost, zlasti varstvo osebnih podatkov. V primeru pravnih oseb te informacije vključujejo polno firmo in identifikacijsko številko za DDV ali davčno identifikacijsko številko ali drugo enolično identifikacijsko oznako, določeno na nacionalni ravni.

V primeru fizičnih oseb se objavijo ime in priimek oziroma imena in priimki prejemnika. Poleg tega mora Ukrajina za zagotovitev zaščite finančnih interesov EU v skladu s členom 35 uredbe o instrumentu za Ukrajino zagotoviti zbiranje ustreznih podatkov o osebah in subjektih, ki prejemajo financiranje, tudi podatke o dejanskem lastništvu, ter dostop do teh podatkov. To je v skladu z načeli EU o varstvu podatkov in veljavnimi pravili o varstvu podatkov. Ta zahteva zlasti vključuje tudi informacije o ustreznih (pod)izvajalcih in njihovih dejanskih lastnikih.

Ukrajina dejavno napreduje pri delu na področju preglednosti, pri čemer je v nacionalni pravni okvir uvedla zahteve glede zbiranje podatkov in vključila vse ustrezne organe, da bi zagotovila celovito zbiranje podatkov o končnih prejemnikih. Prizadeva si za pripravo teh informacij v konsolidirani podatkovni zbirki. Seznam končnih prejemnikov, ki so prejeli več kot 100 000 EUR, je objavljen na spletni strani ukrajinskega ministrstva za gospodarstvo[5].

Ukrajina mora pri izvajanju javnega naročanja v okviru instrumenta spoštovati člen 11 uredbe o instrumentu za Ukrajino glede upravičenosti oseb in subjektov ter porekla zaloge in materialov. Te zahteve so vključene v okvirni sporazum med EU in Ukrajino o posebnih ureditvah za izvajanje financiranja Unije v okviru instrumenta za Ukrajino. Ukrajina v skladu s temi zahtevami za naložbe v okviru stebra I vzpostavlja sistem spremljanja in nadzora, da bi zagotovila upoštevanje zahtev ter evidentirala vsa javna naročila, pri katerih se uporabljajo

[5] https://me.gov.ua/view/d9c13c33-a438-406f-8daf-3145852df99a.

izvzetja iz člena 11 uredbe o instrumentu za Ukrajino, in o njih poročala. Komisiji leta 2024 ni bilo treba oceniti nobenih zadev v zvezi z javnim naročanjem.

2.b Steber II – Naložbeni okvir za Ukrajino

Naložbeni okvir za Ukrajino je vodilno orodje EU za spodbujanje okrevanja, obnove in modernizacije Ukrajine. Namen okvira, ki je podprt z **9,3 milijarde EUR,** kar vključuje **7,8 milijarde EUR v obliki jamstev** in **1,5 milijarde EUR v obliki mešanega financiranja**, je sprostiti do **40 milijard EUR naložb**, s tem pa postavlja EU v središče mednarodnih prizadevanj za obnovo Ukrajine.

Jamstva EU imajo ključno vlogo pri zmanjševanju tveganja javnih in zasebnih naložb, kar je bistveno za **uspešno okrevanje** Ukrajine. Ta jamstva zmanjšujejo finančna tveganja ter tako spodbujajo večjo vključenost vlagateljev iz zasebnega sektorja, finančnih institucij in razvojnih partnerjev, vsi ti pa so potrebni za obnovo ukrajinskega gospodarstva in infrastrukture po vojni.

Podobno **mehanizmi mešanega financiranja EU** združujejo **nepovratna sredstva z viri, ki niso nepovratna sredstva**, kot so **posojila**, **lastniški kapital** in **jamstva** finančnih institucij, pa tudi **komercialna posojila** in **naložbe**. Ta inovativni pristop izkorišča javna sredstva za sprostitev dodatnih naložb zasebnega sektorja in ustvarja daljnosežen **razvojni učinek**. EU z uporabo mešanega financiranja čim bolj povečuje vrednost vsakega porabljenega evra ter omogoča večje in učinkovitejše projekte, ki neposredno prispevajo k okrevanju in dolgoročni odpornosti Ukrajine.

Naložbeni okvir za Ukrajino je v središču teh prizadevanj ter je posebej zasnovan za pomoč pri **obnovi kritične infrastrukture Ukrajine in ponovnem zagonu njenega gospodarstva**. V ospredju so ključni sektorji, kot so **energetika**, **industrija**, **šole**, **bolnišnice** in **komunalne storitve**, cilj pa je ustvariti odpornejšo, bolj trajnostno in modernejšo Ukrajino. Poleg tega se z naložbenim okvirom za Ukrajino obravnavajo tudi potrebe **malih podjetij**, **prebivalstva, ki ga je prizadela vojna**, in **ranljivih skupin**, pri čemer zagotavlja, da najbolj prizadete skupnosti niso zapostavljene.

Na dan **31. decembra 2024**, tri leta po začetku ruske vojne agresije proti Ukrajini, posodobljena **skupna hitra ocena škode in potreb** kaže, da bodo skupni stroški **obnove in okrevanja** Ukrajine v naslednjem desetletju znašali **506 milijard EUR**. Ta celovita ocena poudarja izjemno razsežnost izziva, s katerim se Ukrajina sooča pri obnovi svojega gospodarstva, infrastrukture in institucij.

V tem kontekstu je **naložbeni okvir za Ukrajino** ključen za premostitev znatne **finančne vrzeli** pri obnovi Ukrajine. Zagotavlja strukturiran in usklajen mehanizem za usmerjanje finančnih sredstev na **najnujnejša prednostna področja**, ki jih določa **načrt za Ukrajino**. Ciljno usmerjena podpora iz naložbenega okvira za Ukrajino zagotavlja, da ima Ukrajina potrebna sredstva za obravnavo ključnih potreb, hkrati pa utira pot dolgoročnemu okrevanju in rasti.

Naložbeni okvir za Ukrajino je tudi ključno gonilo zasebnih naložb v obnovo Ukrajine. Z zagotavljanjem **orodij za zmanjševanje tveganj, kritja vojnih tveganj in mobilizacijo zasebnega kapitala** ustvarja nove možnosti financiranja za podjetja iz Ukrajine in EU.

Steber II je tesno povezan z reformno in pristopno potjo Ukrajine. Naložbe v ukrajinsko gospodarstvo in infrastrukturo, ki jih omogoča naložbeni okvir za Ukrajino, prav tako pospešujejo njeno vključevanje na enotni trg EU, saj **Ukrajino vključujejo v vseevropsko**

energetsko in prometno infrastrukturo ter vrednostne verige EU, prav tako se z njimi prenašajo standardi in poslovne prakse EU. Naložbeni okvir za Ukrajino je strateško gonilo za krepitev geopolitičnega in gospodarskega položaja EU, saj ukrajinsko gospodarstvo povezuje z gospodarstvom EU.

Je tudi edinstvena **platforma za usklajevanje arhitekture okrevanja Ukrajine**. Združuje vlado Ukrajine, države članice EU in glavne finančne institucije, kot so Evropska investicijska banka (EIB), Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD), Svetovna banka, razvojne finančne institucije držav članic itd., da bi uskladili in zagotovili skupni operativni odziv na potrebe Ukrajine po okrevanju in obnovi.

Naložbeni okvir za Ukrajino je bil **vzpostavljen v rekordnem času**. Po začetku veljavnosti uredbe o instrumentu za Ukrajino marca 2024 se je aprila 2024 sestal prvi usmerjevalni odbor naložbenega okvira za Ukrajino in potrdil prvi sklop naložbenih programov. Komisija je junija 2024 na konferenci o okrevanju Ukrajine v Berlinu napovedala podpis prvih naložbenih programov v okviru naložbenega okvira za Ukrajino v višini **1,4 milijarde EUR** v obliki novih sporazumov o jamstvih in nepovratnih sredstvih za podporo okrevanju in obnovi Ukrajine.

Ti sporazumi, podpisani z več izvajalskimi partnerji, kot so Evropska banka za obnovo in razvoj, Evropska investicijska banka, Mednarodna finančna korporacija, Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) in Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK), zajemajo **1 milijardo EUR jamstev EU za posojila** in **400 milijonov EUR nepovratnih sredstev**. Od njih imajo koristi zasebna podjetja, vključno z malimi in srednjimi podjetji, občine in ukrajinska podjetja v državni lasti. Z operacijami se podpirajo prednostni sektorji, kot so energetika, promet, komunalna infrastruktura, dostop do financiranja in podjetja, ki jih je prizadela vojna, njihov namen pa je sprostiti **6 milijard EUR v obliki naložb.**

Zaradi jamstev naložbenega okvira za Ukrajino, ki so bila ključna za zmanjšanje naložbenih tveganj, je bilo v Ukrajini v letu 2024 že izvedenih veliko operacij:

- ena **največjih tujih naložb v Ukrajini od njene osamosvojitve**. Prevzem dveh telekomunikacijskih operaterjev (Lifecell in Datagroup Volia) s strani francoskega vlagatelja, s čimer je nastal vodilni združeni operater s trdnim naložbenim načrtom za telekomunikacijsko infrastrukturo in izboljšanje digitalne povezljivosti. Ta posel je sofinancirala Mednarodna finančna korporacija, podprt pa je bil z jamstvom iz naložbenega okvira za Ukrajino;
- **prelomna nova naložba v obnovljive vire energije**, in sicer sofinanciranje gradnje nove vetrne elektrarne v Volinski regiji z zmogljivostjo 147 MW, ki jo sofinancirata Evropska banka za obnovo in razvoj ter Mednarodna finančna korporacija z jamstvom EU;
- jamstvo naložbenega okvira za Ukrajino je omogočilo odobritev ključnega posojila mestu Kijev, s čimer je bila zagotovljena nujna likvidnostna podpora za občinsko daljinsko ogrevanje z **neprekinjeno oskrbo s toploto v zimskem obdobju 2024/2025,** in sicer z jamstvom za posojilo, ki ga je zagotovila Evropska banka za obnovo in razvoj;
- z novim posojilom Evropske banke za obnovo in razvoj družbi Nova Pošta, ki ga je omogočilo jamstvo naložbenega okvira za Ukrajino, se bosta financirali širitev in posodobitev njene **mreže paketnih terminalov in poslovalnic** skupaj z ukrepi z močnim družbenim učinkom, kot sta **gradnja več kot 600 zaklonišč** ter izvajanje programov za ustvarjanje **zaposlitvenih priložnosti za vojne veterane in ranljive ženske**.

Na podlagi tega zagona je bil septembra 2024 objavljen nov krog **razpisov naložbenega okvira za Ukrajino za zbiranje predlogov za javne naložbe, neposredne operacije zasebnega sektorja in operacije s posrednim lastniškim kapitalom** z okvirno dodelitvijo **2,75 milijarde EUR**. Razpis bo odprt še vsaj eno leto z vmesnimi roki.

Ukrepi v okviru **stebra II** so bili izvedeni v skladu z načeli nabave in javnega naročanja, določenimi v **členu 11 Uredbe (EU) 2024/792**. Junija 2024 so bili podpisani sporazumi o dodatnem jamstvu in operacije mešanega financiranja ter uvedeni kot nujni ukrepi za obravnavo takojšnjih potreb po obnovi in sanaciji, zlasti v energetskem sektorju.

2.c Steber III

Steber III se osredotoča na zagotavljanje **tehnične pomoči in podpornih ukrepov, da bi se Ukrajini olajšalo usklajevanje z zakonodajo in predpisi EU**. Z njim se financirajo dejavnosti tehničnega sodelovanja, ki se izvajajo več let, kot so pobude za krepitev zmogljivosti, vključno s socialnimi partnerji, organizacijami civilne družbe ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi, ter pomoč Ukrajini pri izvajanju reform, potrebnih za pristop k EU, in za zagotovitev učinkovite uporabe finančne pomoči.

V okviru stebra III se prav tako financirajo **subvencije obrestne mere za stroške posojil**, zagotovljenih v okviru stebra I instrumenta in v okviru prejšnje makrofinančne pomoči. Poleg tega se financira **delovanje revizijskega odbora instrumenta za Ukrajino** in podpirajo še druge pobude, namenjene odzivanju na rusko agresijo proti Ukrajini, vključno z uveljavljanjem mednarodnega prava v zvezi s kaznivimi dejanji, ki jih je Rusija zagrešila na ozemlju Ukrajine.

Leta 2024 je bil sprejet prvi letni delovni program v okviru stebra III instrumenta, **s katerim je bilo mobiliziranih več kot 488 milijonov EUR**.

2.c.i Izvajanje instrumenta za tehnično sodelovanje

Ukrep „instrument za tehnično sodelovanje za Ukrajino 2024“ s proračunom, za katerega so bile prevzete obveznosti, v višini približno 248 milijonov EUR je namenjen olajšanju postopnega usklajevanja Ukrajine s pravnim redom EU z namenom prihodnjega članstva v EU ter podpori izvajanju načrta za Ukrajino. Hkrati krepi odpornost in sposobnost Ukrajine za odzivanje na uničujoče posledice ruske vojne agresije proti Ukrajini.

Instrument za tehnično sodelovanje za Ukrajino 2024 kot prilagodljivo in odzivno orodje zagotavlja **prilagojeno pomoč** in se prilagaja spreminjajočim se potrebam Ukrajine. Podpira tudi **strateško komuniciranje**, **javno diplomacijo** ter **sodelovanje s civilno družbo in kulturnimi akterji**, vse to pa je bistveno za krepitev **pozitivne prepoznavnosti EU** v Ukrajini.

Novembra 2024 se je proračun instrumenta za tehnično sodelovanje za Ukrajino 2024 povečal za **105 milijonov EUR** zaradi **103 milijonov EUR** dobička iz imobiliziranih ruskih sredstev in dodatnih **2 milijonov EUR** prispevka **Danske**. S to spremembo se je znatno okrepila zmogljivost instrumenta za podporo prednostnim nalogam, kot je **obnova kritične energetske infrastrukture**.

Izvajanje instrumenta za tehnično sodelovanje za Ukrajino 2024 dobro napreduje, saj je bilo v letu 2024 pogodbeno vezanih že več kot **136 milijonov EUR,** kar je več kot 50 % celotnega proračuna. Ta sredstva se osredotočajo na ključne prednostne naloge: **energetsko odpornost**, **decentralizacijo** in **podporo procesu pristopa Ukrajine k EU**.

- V **energetskem sektorju** EU prispeva k energetski odpornosti Ukrajine s podporo **skladu za energetsko podporo Ukrajini**, ki ga upravlja **sekretariat Energetske skupnosti**. Ta sklad lajša dobavo nujne opreme in osnovnih potrebščin za stabilizacijo ukrajinskega energetskega sistema.
- Na področju **reforme decentralizacije** napreduje naslednja faza **vodilne pobude Ekipe Evropa U-LEAD with Europe,** ki jo sofinancirata **Nemčija in Danska.** Njena naloga je podpirati pregledno in odgovorno upravljanje na lokalni in regionalni ravni ter neposredno prispevati k obnovi Ukrajine.
- Da bi nadalje podprli **prizadevanja za pristop k EU**, novo vzpostavljena **pobuda Ekipe Evropa Ukraine2EU – program EU za podporo vključevanju Ukrajine** (ki jo sofinancirata **Danska in Litva**) krepi zmogljivosti ključnih ukrajinskih institucij. To vključuje podporo **ukrajinskemu parlamentu**, **prevajanju pravnega reda EU**, strateškemu komuniciranju in usklajevanju celotnega pristopnega procesa.

Ukrepi v okviru **stebra III** so bili izvedeni v skladu z načeli nabave in javnega naročanja, določenimi v **členu 11 Uredbe (EU) 2024/792**, pri čemer so imele prednost upravičene države. Odstopanja so bila uporabljena v skladu s pravnimi določbami, zlasti za obravnavanje nujnih potreb po kritični energetski opremi, zahtev glede združljivosti z obstoječimi sistemi Ukrajine in kriznih razmer na terenu.

2.c.ii Prispevek k mehanizmom odgovornosti in financiranju revizijskega odbora

Ruska vojna agresija proti Ukrajini je povzročila smrt, trpljenje in uničenje po vsej državi. Generalna skupščina Združenih narodov je 14. novembra 2022 sprejela resolucijo, v kateri je priznala potrebo po vzpostavitvi mednarodnega mehanizma za nadomestilo za škodo, izgubo ali poškodbe, ki so posledica dejanj Rusije proti Ukrajini, ki so v nasprotju z mednarodnim pravom. EU je vodila mednarodna prizadevanja, da bi se od Rusije zahtevala odgovornost, pri čemer se je maja 2023 pridružila **registru škode**, povzročene med agresijo Ruske federacije v Ukrajini, in julija 2024 postala polnopravna udeleženka. Trenutno je v register vključenih 43 držav in EU.

EU je leta 2024 prispevala približno **846 000 EUR** k razširjenemu delnemu sporazumu o registru škode, povzročene med agresijo Ruske federacije v Ukrajini, s čimer je zagotovila izpolnjevanje svojih finančnih obveznosti kot članice razširjenega delnega sporazuma.

Register evidentira upravičene zahtevke za škodo, izgubo ali poškodbe, povzročeno vsem zadevnim fizičnim in pravnim osebam ter državi Ukrajini, ter deluje kot varna digitalna platforma za zbiranje in obdelavo dokazov. Postal naj bi del prihodnje komisije za odškodninske zahtevke, ki bo ocenila zahtevke in določila odškodnino. Ta pobuda je ključni korak za zagotovitev, da bo Rusija prevzela polno odgovornost za svoja dejanja.

Načrtovanih je skupno 44 obrazcev zahtevkov za različne vrste škode, vključno z uničenjem premoženja, telesnimi poškodbami in prisilnim razseljevanjem. Register je do konca leta 2024 prejel več kot 13 000 zahtevkov in evidentiral 832 odločb o uničenju stanovanjskih nepremičnin, pri čemer je povprečni zahtevek znašal 54 000 EUR. Prizadevanja za razširitev postopka za vložitev zahtevkov se nadaljujejo.

Revizijski odbor instrumenta za Ukrajino je bil ustanovljen junija 2024 z izvedbenim sklepom Komisije, s katerim je bil tudi določen njegov mandat (do 30. junija 2028) ter opredeljeni njegovo poslanstvo, sestava, imenovanje članov in predsednika, njegov sekretariat in naloge. V okviru instrumenta za Ukrajino je bilo za podporo temu ukrepu zagotovljenih približno **11 milijonov EUR**.

Glavna naloga revizijskega odbora je spremljanje pregledne in učinkovite uporabe do 50 milijard EUR finančne pomoči EU Ukrajini v obdobju 2024–2027. Njegova naloga je zlasti oceniti, ali ukrajinski sistemi upravljanja in nadzora javnega sektorja zagotavljajo, da se sredstva EU uporabljajo v skladu z načelom dobrega finančnega poslovodenja, kot so uspešnost, gospodarnost, učinkovitost in preglednost, hkrati pa preprečujejo goljufije, korupcijo, nasprotje interesov in druge nepravilnosti.

Revizijski odbor ima sedež v Bruslju, njegov sekretariat pa je v Kijevu. Z razpisom za prijavo interesa so bili leta 2024 izbrani trije neodvisni člani revizijskega odbora, ki so vsi državljani EU z bogatimi izkušnjami na področju revizij in ukrepov proti goljufijam.

2.c.iiii Stroški izposojanja in pretekli stroški

Junija 2024 je bil sprejet sklep o financiranju za kritje letnih preteklih stroškov, povezanih s posojili v okviru izredne makrofinančne pomoči EU, zagotovljene leta 2022 (makrofinančna pomoč 1 in makrofinančna pomoč 2), ter za prispevanje k rezervacijam, vplačanim v skupni sklad za rezervacije v zvezi s takimi posojili, v skupnem znesku več kot 227 milijonov EUR.

Izredna makrofinančna pomoč EU v višini 6 milijard EUR, izplačana avgusta 2022 (makrofinančna pomoč 1) ter med oktobrom in decembrom 2022 (makrofinančna pomoč 2), je zagotovila hitro in nujno podporo ukrajinskemu proračunu. EU lahko krije obresti z odobritvijo subvencije obrestne mere v zvezi s takimi posojili.

Ukrajina je februarja 2024 vložila uradno prošnjo za subvencijo obrestne mere za dajatve, zapadle v letu 2024. Šteje se, da so bile zahteve za sprostitev obrokov v okviru izredne makrofinančne pomoči EU v letu 2022 izpolnjene.

3. Napredek pri izvajanju mehanizma

3.a Napredek pri doseganju ciljev v okviru uredbe o instrumentu za Ukrajino

Uredba o instrumentu za Ukrajino določa tri strateške cilje, osredotočene na mala in srednja podjetja (MSP), zeleni prehod in občine – tri razsežnosti, ki so ključne za okrevanje, obnovo in dolgoročno modernizacijo Ukrajine.

3.a.i Podpora malim in srednjim podjetjem (člen 28(6))

Mala in srednja podjetja so hrbtenica ukrajinskega gospodarstva ter imajo ključno vlogo pri spodbujanju gospodarske odpornosti, inovacij in ustvarjanja delovnih mest. Ob upoštevanju tega se z uredbo o instrumentu za Ukrajino zahteva, da vsaj 15 % jamstev EU podpira mikro, mala in srednja podjetja, vključno z zagonskimi podjetji.

EU je leta 2024 dosegla znaten napredek pri doseganju tega cilja. Podpisana sta bila dva sporazuma, s katerima je bilo zagotovljenih do 290 milijonov EUR jamstvenega kritja EU, ki je posebej namenjeno posojilom mikro, malim in srednjim podjetjem. S prispevki v obliki mešanega financiranja je bilo mobiliziranih še 20 milijonov EUR. Te pobude so namenjene sprostitvi financiranja za mala podjetja in podpori podjetjem, ki jih je prizadela vojna, da lahko še naprej poslujejo in prispevajo h gospodarstvu.

Na podlagi tega zagona bo EU leta 2025 objavila prilagojen razpis za zbiranje predlogov, da bi zagotovila nadaljnjo ciljno podporo malim in srednjim podjetjem, ki bo potekala prek bank in finančnih posrednikov. Pri tem se bo prednostno obravnaval dostop do financiranja za mala podjetja in pomagalo okrepiti ukrajinski zasebni sektor v tej ključni fazi obnove.

3.a.ii Spodbujanje zelenega prehoda (člen 28(9))

Instrument je usklajen s cilji evropskega zelenega dogovora ter podpira prehod Ukrajine na podnebno nevtralno, proti podnebnim spremembam odporno in okoljsko trajnostno gospodarstvo. Pričakuje se, da bo steber I instrumenta v razmerah vojne ali povojnega okrevanja in obnove v največji možni meri skladen z načelom, da se ne škoduje bistveno. Pričakuje se, da bo vsaj 20 % naložb v okviru načrta za Ukrajino in naložbenega okvira za Ukrajino prispevalo k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, varstvu okolja, vključno z ohranjanjem biotske raznovrstnosti, ter širšemu zelenemu prehodu.

V skladu z načrtom za Ukrajino naj bi vsaj 80 % naložb v prometno infrastrukturo in vsaj 60 % naložb v energetsko infrastrukturo podpiralo zelene cilje. Izvajanje večine naložb, povezanih z zelenim prehodom, v okviru stebra I je predvideno do zadnjega četrtletja 2027. Splošna ocena o tem, ali je bil cilj zelenega prehoda dosežen, bo izvedena v okviru zahtevka za končno plačilo, ki ga je treba oddati do konca leta 2027.

Poleg tega naj bi k temu pomembno prispevale tudi prve operacije v okviru stebra II, za katere so bile pogodbe sklenjene sredi leta 2024. Te vključujejo operacije v okviru naložbenega okvira za Ukrajino, osredotočene na obnovo in nadgradnjo osnovnih storitev, kot sta vodna in elektroenergetska infrastruktura.

3.a.iii Občine (člen 16(4))

Za potrebe podnacionalnih organov je treba dodeliti znesek, ki ustreza vsaj 20 % nepovratne podpore v okviru stebra I. To bo ocenjeno na podlagi poročil državne blagajne, ki utemeljujejo, da je bil vsaj ta znesek v nacionalnem proračunu dodeljen za take potrebe, v skladu z metodologijo, ki jo bo pripravila Ukrajina in bo dogovorjena s Komisijo. Prva ocena te zahteve bo izvedena v okviru devetega zahtevka za plačilo v okviru načrta za Ukrajino, ki se pričakuje po drugem četrtletju 2026, v katerem bo ugotovljeno, ali je bil dodeljen znesek v višini vsaj 5 %. V končnem zahtevku za plačilo v okviru načrta za Ukrajino, ki ga bo treba oddati do konca zadnjega četrtletja 2027, bo ocenjen celoten cilj.

3.b Prispevek k pristopnemu procesu Ukrajine

Instrument finančno podporo Ukrajini povezuje z ambicioznim programom reform za rast, katerega cilj je olajšati strukturno preobrazbo in hkrati podpreti pot Ukrajine k članstvu v EU. Načrt za Ukrajino je temelj instrumenta, ki spodbuja gospodarsko okrevanje, obnovo in modernizacijo Ukrajine ter hkrati usklajevanje s pravnim redom EU.

Za zagotovitev pomembnega napredka so bili v načrtu opredeljeni posebni ukrepi, številni od njih pa so tesno povezani s pravnim redom EU na ključnih prednostnih področjih. Ti ukrepi zajemajo različne bistvene ukrepe za približevanje Ukrajine pravnemu redu EU v kratkoročnem obdobju, vključno s sprejetjem zakonodaje, ki pospešuje izvajanje pravnega reda EU, izvajanje priporočil EU in sprejetje standardov EU v različnih sektorjih. Uspešno izvajanje načrta za Ukrajino sicer podpira usklajevanje Ukrajine z regulativnim okvirom EU, vendar izvajanje reform v okviru instrumenta ostaja ločeno od ocene usklajenosti s pravnim redom EU v okviru tekočega pristopnega procesa in vanjo ne posega.

Natančneje, v okviru dveh obrokov, ocenjenih leta 2024, so bili dokončani skupno **štirje koraki** (približno 22 % vseh), ki prav tako prispevajo k usklajevanju s pravnim redom EU (glej *preglednico 1* spodaj). Med vključenimi sektorji so decentralizacija, energetika in okolje.

Preglednica 1: Koraki načrta za Ukrajino, ki se sklicujejo na pravni red EU in so bili dokončani leta 2024

Zaporedna številka	Reforma	Naziv koraka	Obrok
9.5	Reforma 3. Razvoj in izvajanje regionalne politike	Sprejetje resolucij za spremembo državne strategije za regionalni razvoj za obdobje 2021–2027	Tretje četrtletje 2024
10.8	Reforma 3. Reforma trga električne energije	Začetek veljavnosti sekundarne zakonodaje o uredbi o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga (REMIT)	Tretje četrtletje 2024
15.1	Reforma 1. Preprečevanje, zmanjševanje in nadzor industrijskega onesnaževanja	Začetek veljavnosti zakonodaje o preprečevanju, zmanjševanju in nadzoru industrijskega onesnaževanja z delno uporabo določb	Tretje četrtletje 2024
15.10	Reforma 5. Presoja vplivov na okolje in strateška presoja vplivov na okolje	Priprava dokumenta za razpravo, v katerem je opredeljen obseg odstopanj od pravil o presoji vplivov na okolje in strateški presoji vplivov na okolje	Tretje četrtletje 2024

3.c Prispevek k fiskalni stabilnosti Ukrajine s proračunsko podporo

Obsežna ruska invazija je negativno vplivala na ukrajinsko gospodarstvo, ki se je leta 2022 skrčilo za skoraj 30 %. Inflacija in brezposelnost sta se znatno povišali. Primanjkljaj sektorja država je leta 2023 zaradi visokih izdatkov za obrambo dosegel skoraj 20 % BDP. Ukrajina je izgubila dostop do mednarodnih finančnih trgov, zato se močno zanaša na tujo pomoč. Mednarodni denarni sklad je kumulativno vrzel v financiranju javnih financ do leta 2027 ocenil na 143 milijard EUR.

V tem okviru načrt za Ukrajino zagotavlja neposredno proračunsko podporo v obliki nepovratne podpore in zelo ugodnih posojil. Skupna finančna podpora v okviru stebra I znaša 38,3 milijarde EUR. Sredstva so bila zagotovljena vnaprej v prvem in drugem letu izvajanja načrta za Ukrajino.

Neposredna proračunska podpora pomaga Ukrajini **ohranjati vladne funkcije in zagotavljati osnovne javne storitve**, kar je ključnega pomena v obdobju naraščajočih, vendar nezadostnih domačih prihodkov. Ta podpora zagotavlja izplačevanje javnih plač, pokojnin ter nadaljevanje storitev, kot sta izobraževanje in zdravstveno varstvo, hkrati pa pomaga ohranjati makrofinančno stabilnost, saj zmanjšuje potrebo po čezmernem domačem zadolževanju.

Načrt za Ukrajino vključuje **ukrepe za okrepitev fiskalnega upravljanja**, kot sta ponovna vzpostavitev letnih pregledov proračuna in izboljšanje učinkovitosti javne porabe. Osredotoča se tudi na spodbujanje mobilizacije prihodkov in upravljanja javnega dolga za dolgoročno finančno vzdržnost. Poleg tega subvencija obrestne mere za posojila iz izredne makrofinančne

pomoči EU v letu 2022 pomaga Ukrajini ohranjati stabilnost, saj jo je razbremenila zapadlih plačil obresti za navedeno leto.

3.d Podpora krepitvi enakopravnosti spolov

Izvajanje instrumenta poteka v skladu z načeli enakosti spolov in opolnomočenja žensk, kot je določeno v Uredbi. Vendar je od njegove uvedbe minilo še premalo časa, da bi bilo mogoče poročati o konkretnih primerih rezultatov na področju enakosti spolov in opolnomočenja žensk.

V načrtu za Ukrajino je opozorjeno na načela vključevanja, enakosti spolov in socialne kohezije kot pomembna medsektorska področja, ki jih je treba upoštevati. Poudarjena so tudi vprašanja, povezana s človeškim kapitalom in poslovnim okoljem. Da bi Ukrajina izpolnila ukrepe, določene v načrtu, je leta 2024 sprejela novo strategijo za demografski razvoj do leta 2040. Novi zakon o izboljšanju korporativnega upravljanja podjetij v državni lasti in nacionalna strategija za ukrepe proti minam do leta 2033 vključujeta tudi ukrepe, ki spodbujajo enakost spolov.

Naložbeni okvir za Ukrajino se izvaja prek partnerstev s finančnimi institucijami, ki so usklajene z mednarodnimi in evropskimi zavezami glede enakosti spolov in opolnomočenja žensk. Podpora enakosti spolov in opolnomočenju žensk je prav tako del strateških usmeritev naložbenega okvira za Ukrajino.

V okviru stebra III se projektna pomoč usmerja prek enotnega ukrepa, imenovanega instrument za tehnično sodelovanje. V okviru instrumenta za tehnično sodelovanje se izvajajo projekti, ki bodo vključevali cilje za krepitev enakosti spolov v skladu z vključevanjem načela enakosti spolov.

3.e Glavni poudarki

Instrument je kljub zgodnji fazi izvajanja že dosegel pomembne rezultate na številnih področjih.

- **Okrepljena zmogljivost za boj proti korupciji:** Ukrajina je kot del reform v okviru načrta za Ukrajino povečala število zaposlenih na specializiranem protikorupcijskem tožilstvu ter spremenila kazenski zakonik in zakonik o kazenskem postopku, da bi povečala učinkovitost boja proti korupciji. Zlasti je bil bistveno izboljšan pravni okvir za sporazume o priznanju krivde.
- **Izboljšanje standardov korporativnega upravljanja:** Ukrajina je v okviru načrta za Ukrajino sprejela zakon za izboljšanje standardov korporativnega upravljanja v podjetjih v državni lasti, s čimer jih približuje mednarodnim standardom. Novi zakon določa izključne pristojnosti nadzornih svetov podjetij v državni lasti za imenovanje in razrešitev izvršnih direktorjev ter za odobritev strateških, naložbenih in finančnih načrtov teh podjetij. Z njim se zahteva, da je večina članov nadzornega sveta neodvisnih, in uvaja letni postopek ocenjevanja za nadzorne svete.
- **Gospodarska varnost in boj proti davčnim utajam:** Ukrajina je sprejela zakonodajo, potrebno za reformo ukrajinskega urada za gospodarsko varnost. Novi

zakon predstavlja trdno odskočno desko za preoblikovanje urada v nadzorni organ, ki bo učinkovitejši v boju proti davčnim utajam in gospodarskemu kriminalu. Uvaja odprte in na dosežkih temelječe postopke za zaposlovanje, tudi za novega vodjo, ki ga bo izbrala šestčlanska komisija, v kateri bo polovica članov mednarodnih strokovnjakov. Zakon bo prav tako pripomogel k zagotavljanju integritete in ustreznih strokovnih kompetenc osebja.

- **Energija in podnebje:** Ukrajina je sprejela svoj prvi okvirni podnebni zakon, vključno s ciljem doseči podnebno nevtralnost do leta 2050, ter svoj nacionalni energetski in podnebni načrt, s katerim usklajuje in načrtuje energetske in podnebne politike do leta 2030 s specifičnimi cilji, vključno z znatnim zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem deleža obnovljivih virov energije.

- **Izboljšano regulativno okolje:** Ukrajina je sprejela akcijski načrt za zmanjšanje bremena za podjetja s pregledom in odpravo prekrivajočih se predpisov, deregulacijo gospodarskih dejavnosti in digitalizacijo upravnih postopkov.

- **Proračunska podpora:** redna izplačila, povezana s celovitim izvajanjem reform v okviru načrta, so bila za Ukrajino ključnega pomena, saj so kljub znatnemu izpadu prihodkov pomagala ohranjati osnovne vladne funkcije, vključno z izplačevanjem plač in zagotavljanjem javnih storitev, kot sta izobraževanje in zdravstveno varstvo. Podprla se je tudi makrofinančna stabilnost, saj se je omejila potreba po domačem zadolževanju, poleg tega so se postavili temelji za dolgoročno fiskalno vzdržnost z izboljšanim upravljanjem javnih financ.

- **Naložbe:** naložbeni okvir za Ukrajino je prispeval k eni največjih tujih naložb v Ukrajini vse od njene osamosvojitve, in sicer k nakupu dveh telekomunikacijskih operaterjev (Lifecell in Datagroup Volia) s strani francoskih in ukrajinskih vlagateljev. Z operacijo, ki sta jo podprli Mednarodna finančna korporacija in Evropska banka za obnovo in razvoj, je nastal vodilni združeni operater v Ukrajini s trdnim naložbenim načrtom za telekomunikacijsko infrastrukturo in izboljšanje digitalne povezljivosti. Naložba je namenjena posodobitvi in razširitvi ukrajinske telekomunikacijske infrastrukture ter krepitvi odpornosti in povezljivosti omrežja po vsej državi, tudi na osvobojenih ozemljih. Posledično bo mobilna povezava za več kot 10 milijonov ljudi v Ukrajini obnovljena, posodobljena in izboljšana, štiri milijone domov pa bo opremljenih s hitrejšim internetom.

4. Nadzor pri izvajanju instrumenta

Ukrajinski sistem notranje kontrole v javnem sektorju zagotavlja učinkovito spremljanje in finančni nadzor ter izpolnjuje standarde EU glede preglednosti in odgovornosti. Struktura upravljanja vključuje nacionalnega koordinatorja na ministrstvu za gospodarstvo, ki nadzoruje izvajanje, medtem ko ministrstvo za finance in državna revizijska služba z revizijami preverjata skladnost. Računsko sodišče podpira parlamentarni nadzor.

Začetna revizija za Komisijo je bila izvedena decembra 2024. Kljub omejenim virom izkušnje Ukrajine pri upravljanju mednarodne finančne pomoči omogočajo ustrezno upravno zmogljivost. Načrt za Ukrajino vključuje tudi reforme za izboljšanje javnofinančnega poslovodenja, preprečevanje goljufij in zmanjšanje tveganja dvojnega financiranja. Ta prizadevanja podpira okvirni sporazum med EU in Ukrajino, ki določa mehanizme za finančni nadzor, preprečevanje goljufij in pravna jamstva za zaščito finančnih interesov EU.

4.a Zaščita finančnih interesov EU

Komisija in Ukrajina pri izvajanju instrumenta sprejemata ustrezne ukrepe za zaščito finančnih interesov EU. Kontrolni okvir Komisije zajema dve ravni: (i) zagotavljanje zakonitosti in pravilnosti četrtletnih izplačil Ukrajini v okviru stebra I instrumenta ter (ii) zaščito finančnih interesov EU. Za zagotovitev zakonitosti in pravilnosti Komisija izvede celovite predhodne kontrole pred vsako pozitivno oceno zahtevka za plačilo, ki ga predloži Ukrajina. V pozitivni oceni Komisije je upoštevano naslednje:

- ocena osnovnega pogoja iz člena 5(1) uredbe o instrumentu za Ukrajino, da Ukrajina še naprej vzdržuje in spoštuje učinkovite demokratične mehanizme ter spoštuje človekove pravice, ob upoštevanju ustreznih priporočil mednarodnih organov, kot sta Svet Evrope in njegova Beneška komisija;
- analiza zadovoljive izpolnitve kvalitativnih in kvantitativnih korakov v vsakem zahtevku za plačilo na podlagi preveritvenih dokumentov, ki jih Ukrajina predloži v skladu z okvirnim sporazumom med Komisijo in Ukrajino.

Po izplačilih Komisija izvede tudi revizije na podlagi tveganja glede izvajanja ukrepov iz načrta za Ukrajino, da bi pridobila dodatno zagotovilo o verodostojnosti informacij, ki jih predloži Ukrajina. Komisija je pred pozitivno oceno načrta za Ukrajino ocenila tudi, da naj bi ureditve, ki jih je predlagala Ukrajina, učinkovito zagotavljale ustrezno raven zaščite finančnih interesov EU.

4.b Sistem notranje kontrole v javnem sektorju Ukrajine

Ukrajinski sistem notranje kontrole v javnem sektorju zagotavlja učinkovit finančni nadzor, ki je usklajen s standardi EU glede preglednosti in odgovornosti. Izvajanje nadzoruje nacionalni koordinator na ministrstvu za gospodarstvo, ministrstvo za finance pa ob podpori državne revizijske službe izvaja revizije in finančne preglede.

Decembra 2024 so se z začetno revizijo sistemov za Komisijo opredelila področja, na katerih so možne izboljšave, priporočila pa so bila izdana v začetku leta 2025. Ta priporočila se bodo izvajala pod nadzorom revizijskega odbora instrumenta za Ukrajino. Kljub omejenim virom izkušnje Ukrajine pri upravljanju mednarodne finančne pomoči zagotavljajo ustrezno upravno zmogljivost.

Načrt za Ukrajino določa reforme na področju javnofinančnega poslovodenja in preglednosti naložb, da bi okrepili revizijske sisteme in preprečili goljufije. Okvirni sporazum z EU, ki ga dopolnjujejo sporazumi o financiranju in posojilih, določa pravno zavezujoče ukrepe za upravljanje sredstev, preprečevanje goljufij in finančne zaščitne ukrepe ter zagotavlja odgovornost pri uporabi podpore EU.

5. Komuniciranje in dialogi

Dialog o instrumentu za Ukrajino z Evropskim parlamentom

Komisija v skladu s členom 37 uredbe o instrumentu za Ukrajino vsaj vsake štiri mesece organizira dialog z Evropskim parlamentom, da bi pregledala napredek pri vseh treh stebrih instrumenta.

Prvi dialog je potekal decembra 2024 z odboroma za proračun in zunanje zadeve, zajemal pa je ključna vprašanja, kot so ohranjanje podpore po letu 2027, mobilizacija naložb zasebnega

sektorja in zagotavljanje finančnih zaščitnih ukrepov. Komisija ostaja zavezana stalnim dialogom, da bi Parlament obveščala o napredku, izzivih in prizadevanjih za izvajanje.

6. Končne ugotovitve

Instrument je v prvem letu izvajanja že začel dosegati svoje cilje. Z mobilizacijo 19,6 milijarde EUR v letu 2024, od katerih je bilo 16,1 milijarde EUR izplačanih neposredno v ukrajinski proračun, je imel odločilno vlogo kot eden glavnih stabilizacijskih dejavnikov za Ukrajino in eno od orodij, ki jih ima EU na voljo za podporo njenemu okrevanju, obnovi in modernizaciji.

Podpora, zagotovljena državnemu proračunu v okviru stebra I instrumenta, to je načrta za Ukrajino, je bila **ključnega pomena za ohranjanje makrofinančne stabilnosti Ukrajine**. Izpolnjeni so bili vsi reformni koraki, določeni v načrtu za Ukrajino za leto 2024, s tem pa so bili postavljeni temelji za dolgoročno okrevanje Ukrajine, pospešeni koraki v smeri širitve in zagotovljena pomoč pri usklajevanju ukrajinskih institucij s standardi EU. Načrt je spodbujal pomembne reforme, ki so segale od boja proti korupciji do poslovnega okolja, zelenega prehoda in varstva okolja.

Zdaj bo pomembno ohraniti hitrost izvajanja reform in naložb iz načrta za Ukrajino. Če bodo izvedene, naj bi znatno prispevale h krepitvi rasti, ohranjanju makroekonomske stabilnosti, izboljšanju fiskalnega položaja in utrditvi poti pristopa Ukrajine k EU.

Steber II instrumenta, to je naložbeni okvir za Ukrajino, ima ključno vlogo pri **mobilizaciji potrebnih naložb za obnovo**, tudi z vidika zelene obnove. Njegovo izvajanje napreduje z rekordno hitrostjo, saj so bili programi v višini 1,4 milijarde EUR že napovedani za podpis, razpisi pa objavljeni v prvem letu izvajanja. Operacije so se že začele izvajati, zlasti za podporo nujnim potrebam na področjih, kot so energetika, storitve ogrevanja in nove naložbe v obnovljive vire energije na novih lokacijah. Naložbeni okvir za Ukrajino služi tudi strateškim interesom EU, saj podjetjem s sedežem v EU zagotavlja gospodarske priložnosti za naložbe, ustvarjanje trgovinskih priložnosti in spodbujanje rasti po vsej celini.

V okviru stebra III instrument zagotavlja **ključno tehnično pomoč Ukrajini** za podporo njenemu postopnemu približevanju pravnemu redu EU z namenom prihodnjega članstva ter za izvajanje načrta za Ukrajino. Poleg tega je projektna pomoč, tudi z nujnimi popravili energetske infrastrukture, okrepila odpornost države in njeno zmogljivost za odzivanje na posledice ruske vojne agresije proti Ukrajini. V okviru stebra III so bili subvencionirani tudi stroški obrestnih mer, ki jih je morala Ukrajina v letu 2024 plačati v zvezi s posojili iz prejšnjih instrumentov, s čimer se je ustvaril fiskalni manevrski prostor v državnem proračunu.

Instrument se izvaja na podlagi **močnega okvira spremljanja in nadzora**, vzpostavljenega za zagotovitev ustrezne zaščite finančnih interesov EU. To poleg krepitve ukrajinskega sistema notranje kontrole v javnem sektorju vključuje tudi delovanje revizijskega odbora, ki Komisiji pomaga pri ocenjevanju ukrajinskih sistemov upravljanja in kontrole v javnem sektorju ter pri podajanju priporočil.

Instrument je leta 2024 okrepil podporo EU Ukrajini, s čimer je pokazal njeno zavezanost podpori Ukrajini in njenemu prebivalstvu, dokler bo to potrebno. Bil je osrednji element zagotovljene finančne pomoči, hkrati pa je spodbujal njena reformna prizadevanja. Tako bo tudi leta 2025, ko bo vstopil v fazo celovitega izvajanja ter še naprej zagotavljal podporo za okrevanje, obnovo in modernizacijo Ukrajine.